

FRA STORFAMILIE TIL KERNEFAMILIE

Til forskel fra mange andre tidligere indvandringsgrupper var fremmedarbejderne i 1960'erne og 1970'erne på en række områder kulturelt meget forskellige fra den danske kultur, de blev placeret i.

De kulturelle forskelle forårsagede en række udfordringer både for den enkelte og for fremmedarbejdernes familier. Udfordringerne bestod bl.a. i selve definitionen af familie. I Tyrkiet bestod familien af flere generationer, og til den nære familie regnedes også fætre, onkler, kusiner, tanter osv.

Den ændrede familie

I 1960'ernes Danmark var familien indskrænket til kernefamilien bestående af to generationer, forældre og børn. Denne forskel betød, at det i 1972 i lovgivningen blev fastslået, at kun ægtefæller og børn under 20 år kunne få ophold hos en i Danmark bosiddende arbejder. Denne definition skulle dæmme op for øvrige familiemedlemmer.

Reglerne blev bl.a. kritiseret for at skille familier ad, fordi det betød, at børn over 20 år ikke kunne få arbejdstilladelse og derfor måtte blive i hjemlandet, selvom resten af familien rejste til Danmark.



Foto: Uwe Bødewadt.

Nye roller

Rollerne i familien var også forskellige i Tyrkiet og i Danmark. Den patriarkalske familiefar og kvinderollen med ansvar for husførelse, madlavning samt pasning af børn og ældre var ikke nemme at tilpasse til et Danmark, hvor kvinderne i stadig stigende grad blev betragtet som en arbejdskraftressource. Dette medførte bl.a., at en del af kvinderne blev isolerede, især hvis de ikke arbejdede eller fik adgang til sprogkurser el. lign.

Søn og tolk

Forholdet mellem forældre og børn blev også ændret, når familien flyttede til Danmark. Børnene, der kom i skole, lærte dansk hurtigere end forældrene og kom i mange tilfælde til at fungere som tolk. Samtidig blev de præget af deres danske kammerater og forstod derfor ofte bedre at navigere i den danske kultur end forældrene. Dermed blev forældrenes rolle som opdragere og vejledere sat ud af kraft.

I Fremmedarbejderbladet fortalte en familierådgiver i juli 1972 om en 16-årig dreng, der kom til Danmark for at bo hos sin far, der boede i et lille hus sammen med 30 andre. Faderen rejste tilbage til sit hjemland, og sønnen blev hjulpet af børneværnet, fik et job og tjente penge selv. Da faderen kom tilbage, var sønnen blevet 18 år, og de flyttede ind sammen. Faderen var arbejdsløs, og sønnen måtte til sin utilfredshed forsørge sin far. Han havde vænnet sig til at leve på samme måde som danskere og var kommet langt væk fra et kulturelt mønster, hvor faderen forvaltede hans penge.

Piger i Danmark

Forskellen på drenge og piger udgjorde også en tydelig kulturel forskel mellem den tyrkiske kultur, som fremmedarbejderne kom med, og den danske kultur, de kom til. Det betød, at en del piger efter et par års skolegang blev sendt tilbage til Tyrkiet, fordi deres forældre ikke syntes, at det var sundt for en pige at vokse op i det danske samfund. I Odense nægtede forældrene til fire tyrkiske piger således i 1974 at sende dem i skole, fordi de ikke brød sig om det danske frisind. Sønner derimod kunne få glæde af den danske skolegang.

Opholdet i Danmark rykkede således ved nogle meget grundlæggende familieværdier, hvilket for mange skabte udfordringer både i familierne og i forhold til den enkeltes selvopfattelse.